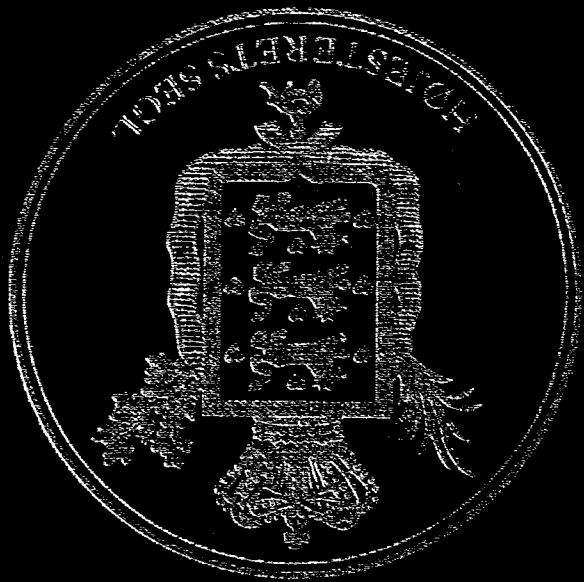

GADJURA

HØJESTERET
OG
RETSPLEJEN

TORBEN JENSEN

Torben Jensen

Højesteret og retsplejen

1. udgave/1. oplag

© GadJura, Thomson Information A/S (ITID A/S),

København 1999

ISBN 87-607-0509-4

Omslag/Grafisk tilrettelæggelse: Axel Surland

Sats: Christensen Fotosats A/S, København

Tryk: Narayana Press, Gylling

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse

af denne bog eller dele af den er ikke tilladt

ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Procesretten er en betydningsfuld del af det juridiske system. Formålet med reglerne er at skabe et værktøj, der kan sikre domstolene og samfundets medlemmer de bedste muligheder for at løse menneskelige konflikter og medvirke til opretholdelsen af den almindelige retssikkerhed.

Set i en større sammenhæng er de ikke alene styringsmidler for domstolenes funktioner. De er samtidig forbundet med de materielle regler og udtryk for den almindelige retskultur.

Med denne bog er det tilsigtet at give indtryk af retsplejen ved den danske Højesteret i et både historisk og aktuelt perspektiv og navnlig at koncentrere fremstillingen om de forandringer, der er indtrådt siden højesteretsdommer Victor Hansens bog fra 1959 om Retsplejen ved Højesteret. Til forandringerne hører Højesterets øgede kontrol med overholdelsen af grundlæggende rettigheder, nye regler om forberedelse af borgerlige retssager og internationaliseringens betydning for domstolenes stilling efter unionsretten og den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Desuden indeholder bogen udførlige oplysninger om forløbet af domsforhandlingerne ved Højesteret, kravene til proceduren, dommemnes voteringer, affattelsen af domme og mulighederne for information om rettens virksomhed.

Jeg bringer hermed en tak til de kolleger i Højesteret og andre jurister, som på forskellig måde har givet råd og meddelt oplysninger under udarbejdelsen. En særlig tak til højesteretsdommerne Poul Sørensen og Torben Melchior, professor Carl Aage Nørgaard, tidligere justitssekretær, nu byretsdommer Marianne Sonne, justitssekretær Lone Kern-Jespersen, sekretariatschef i Procesbevillingsnævnet Ole Dybdahl, overarkivar Sigurd Rambusch, Rigsarkivet, og Højesterets bibliotekar Lone Hjalsted.

Værdifulde oplysninger har jeg ligeledes modtaget fra nu afdøde højesteretssagfører Arne Victor Hansen.

Manuskriptet er afsluttet den 25. februar 1999. Lovgivning, der er gennemført efter denne dato, samt senere offentliggjorte retsafgørelser og juridisk litteratur har ikke kunnet medtages.

København, marts 1999

Torben Jensen

Indholdsfortegnelse

Forordelser 11

Første hovedafsnit

*Oversigt over den processuelle udvikling og Højesterets
stilling i samfundet 15*

A. Perioden før Grundloven 15

1. De første år efter grundlæggelsen 15
2. Tiden fra 1690 til 1771 20
3. Tiden fra 1771 til 1849 24

B. Perioden efter Grundloven 29

1. Tiden indtil 1900 29
2. Tiden fra 1900 til 1945 33
3. Tiden fra 1945 til 1980 37
4. Tiden efter 1980 41
  - a. Restanceproblemer 41
  - b. Internationalisering 51
  - c. Rekruttering 52

Andet hovedafsnit

Sagsforberedelsen 65

A. Generelle principper 65

B. Højesterets Anke- og Kæremålsudvalg 66

1. Kompetence og behandlingsform 66
2. Forelæggelser for EF-Domstolen 67

C. Sagsforberedelsen i borgerlige ankesager 73

1. Retsplejelovens bestemmelser 73
  - a. Ankefrister 73
  - b. Ankestævningen 78
  - c. Svarkriftet 83
  - d. Yderligere processkrifter 85
  - e. Ændringer i procesgrundlaget (nova) 89
    - 1° Nye krav 91
    - 2° Påstande og anbringender 93
    - 3° Nye beviser 103
    - f° Ekstrakter 111

2. Højesterets forskrifter 117

3. Højesterets vejledning 124

4. Supplerende meddelelse fra Højesteret om udarbejdelse af ekstrakter 130

- 5. Meddelelse fra Højesteret om udgifter til domskopier, ekstrakter og materialesamlinger 131
  - D. Sagsforberedelsen i straffesager 132
    - 1. Retsplejelovens bestemmelser 132
      - a. Ankebeføjelsen 132
      - b. Ankens iværksættelse 134
        - 1° Anke af domme fra landsretterne som første instans og fra Sø- og Handelsretten 134
        - 2° Anke af domme fra landsretterne som anden instans 140
      - c. Ankekald 142
      - d. Ankegrunde 147
        - 1° Anke fra landsretterne som første instans 147
          - aa. Rettergangsfejl og urigtig retlig subsumption 147
          - bb. Sanktionsprøvelse 160
          - cc. Bevisbedømmelse 163
          - dd. Højesterets officialvirksomhed 165
          - ee. Reformer 166
        - 2° Anke af domme fra landsretterne som anden instans 167
          - aa. Rettergangsfejl 168
          - bb. Sanktionsprøvelse 174
          - cc. Urigtig retlig subsumption 177
        - 3° Anke af domme fra Sø- og Handelsretten 186
          - aa. Ankens iværksættelse 186
          - bb. Ankebegrænsninger 186
          - cc. Ankegrunde 187
      - e. Den processuelle behandling 188
        - 1° Indledende skridt 188
        - 2° Forhåndsafvisning 189
        - 3° Sædvanlig behandling 190
    - 2. Sædvaner 193
      - a. Ekstrakter og påstandsdokumenter m.v. 193
- E. Kære 199
  - 1. Borgerlige sager 200
    - a. Kærebegrænsninger 200
    - b. Kærebeføjelsen 206
    - c. Kærens iværksættelse 210
  - 2. Straffesager 215
    - a. Kærebegrænsninger 215
    - b. Kærebeføjelsen 221
    - c. Kærens iværksættelse 224

Fredte hovedafsnit

Kontrollen med overholdelse af grundrettigheder 233

- A. Grundlovssikrede rettigheder 233
- B. Menneskerettigheder 263
  - 1. Bestemmelsernes indhold 263
  - 2. Menneskerettighedskonventionens forhold til EU-retten og andre internationale forpligtelser 268
  - 3. Regelanvendelsen 270
    - 1. Menneskerettighedskonventionens betydning for forholdet mellem domstole og lovgivningsmagt 279
  - 5. Rangforholdet mellem Grundloven og de internationale forpligtelser 284
  - 6. Konklusioner 289

Udte hovedafsnit

Domsforhandlingen 293

- A. Mundtlig domsforhandling 293
  - 1. Grundlæggende principper 293
  - 2. Kravene til proceduren 302
  - 3. Indledningen til domsforhandlingen 314
    - 1. Proceduren i borgerlige sager 316
      - a. Appellantens første foredrag 317
        - 1° Indledende bemærkninger 317
        - 2° Fremstillingen af faktum 319
        - 3° Appellantens juridiske redegørelse 324
        - 4° Afslutning 331
      - b. Indstævntes svar 332
      - c. Appellantens replik 335
      - d. Indstævntes duplik 336
    - b. Domsforhandlingens afslutning 336
    - 6. Højesterets vejledning om proceduren i borgerlige domssager 336
- B. Skriftlig behandling af borgerlige domssager 338
- C. Straffesager 344

Vente hovedafsnit

Voteringen 351

- A. Mundtligt behandlede domssager 351
- B. Skriftligt behandlede domssager 363
- C. Kæresager 365

Forkortelser

Sjette hovedafsnit

Domsaffattelsen 373

- A. Fremgangsmåden 373
- B. Præmisserne 381
  - 1. Stemme flertal 383
  - 2. Stil og sprog 383
  - 3. Grundighed 385
  - 4. Præjudikatvirkning 392

Syvende hovedafsnit

Information om Højesterets virksomhed 403

- A. Domsafsigelsen 403
- B. Offentlig information 407
  - 1. Privates og mediernes informationsmuligheder 407
  - 2. Faglige tidsskrifter og elektronisk information 415
  - 3. Doms kommentarer 418
- C. Højesterets voteringsprotokoller 423

Ottende hovedafsnit

Anfægtelse af retsafgørelser 431

- A. Genoptagelse og ekstraordinær anke 431
  - 1. Almindelige borgerlige sager 432
  - 2. Faderskabssager 436
  - 3. Straffesager 444
- B. Internationale regler 446
  - 1. Den Europæiske Union 446
  - 2. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention 447

Emneregister 454

D: Dom

FOB: Folketingets Ombudsmands Beretning

FT: Folketingstidende

H: Højesteret

HRT I (og II): Jubilæumsværket Højesteret 1661-1961 bind 1 og 2

HRT: Højesteretstidende

J: Juristens litterære afdeling

JD: Juristens Domssamling

JS: Juristen Særtryk

K: Kendelse

KB: Københavns Byret

p: pagina

R: Rigsretsafgørelse

Rpl: Retsplejeloven

RD: Rigsdagstidende

RU: Retsrådsudtalelse

SH: Sø- og Handelsretten

TR: Tidsskrift for Rettsvitenskap

U eller UfR: Ugeskrift for Retsvæsen

U (efter dom): byretsafgørelse

V eller VL: Vestre Landsret

VLT: Vestre Landsrets Tidende

O eller ØL: Østre Landsret